

УДК 159.9

Хрустальова М. С.<sup>1</sup>, Гаранич А. Г.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> канд. політ. наук, доц. ЗНТУ

<sup>2</sup> студ. гр. СН-115 ЗНТУ

## **ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАПРУГИ В ТОРГІВЕЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ**

Ряд авторів вказують на зв'язок між соціальними процесами які відбуваються на макро- та мікро- рівні функціональної малої групи та окремої людини. Найбільш вразливими є працівники в галузі людина-людина в тому числі і працівники торгівлі. Причиною напруження в трудових колективах в Україні може бути напруга в суспільстві. Щоб відчуті вплив роботи спільноти психологів на зниження рівню соціальної напругу в суспільстві потрібен час. Але психологи можуть відносно швидко виявити психологічні фактори соціально-психологічної напруги в окремої малої групі, в тому числі й торгівельному колективі й визначити умови її зниження.

Вивченням проблемами соціально-психологічної напруги у малій групі займалися багато як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Попри досить значний обсяг теоретичної та прикладної розробки даної проблеми, вона і досі викликає інтерес, тому що розвиток цивілізації виводить на перший план нові фактори, а вплив вже відомих змінює свій характер. У літературі багато говориться про соціально-психологічний клімат в колективі, але матеріалу про психологічну напругу як елемент психологічного клімату дуже мало.

Значної уваги потребує теоретичне та експериментальне дослідження особливості соціально-психологічної напруги саме в торговельному колективі. Недостатня розробленість та перспективність дослідження даної проблеми обумовлюють її соціальну та наукову актуальність.

Багато психологів займалися дослідженням даної теми. Соціально-психологічний клімат в колективі та чинники, що впливають на його формування досліджували З. Пушкар, Г. Войтович, Н. Коломінський, В. В. Бойко, А. Г. Ковалев, В. Н. Панферов, Б. Д. Паригин, Н. В. Аникеева, Г. В. Ложкін). Такі вчені як В. С. Агеев, Н. В. Гришина вивчали соціально-психологічні проблеми та конфлікти в колективі. Дослідженням структури колективу займалися Г. В. Моченов, А. М. Ночевник та інші.

За визначенням багатьох авторів, соціально-психологічний клімат - це результат сумісної діяльності людей, їх міжособистісні відносини. Він виявляється в таких групових ефектах, як настрій та колективна думка, індивідуальне самопочуття в колективі. Ці ефекти мають відображення у взаємовідносинах, пов'язаних з процесом праці та рішеннями загальних завдань колективу. Змістова характеристика психологічного клімату пов'язана, як правило, з самопочуттям людини в колективі (настроєм, задоволенням, психологічним комфортом); коли самопочуття людей переноситься на їх відношення до праці та інших членів колективу, на міжособистісні відносини, на загальні відносини.

Хороший соціально-психологічний клімат це такий стан в колективі, коли кожному його члену надаються оптимальні умови для реалізації його здібностей і схильностей.

Тому для емпіричного визначення особливостей соціально-психологічної напруги у торговельному колективі потрібно визначити соціометричні характеристики колективу із застосуванням методики: «Соціометричне дослідження» (Дж. Морено), комунікативні установки членів колективу за допомогою «Діагностика комунікативного контролю» (М. Шнайдер). та провести комплексну оцінку психологічного клімату за методикою «Діагностичний опитувальник соціально-психологічного клімату групи».

Результати обстеження допоможуть визначити напрям подальшого психологічного впливу на зниження рівня соціально-психологічної напруги у торговельному колективі.